

Борисова О.В.

*кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму та готельно-ресторанного бізнесу,
Київський національний університет технологій та дизайну*

Коваленко К.С.

*бакалавр,
Київський національний університет технологій та дизайну*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-365-4-19>

МІСЦЕ ТА РОЛЬ КРАЄЗНАВЧИХ МУЗЕЇВ В ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Найвідомішим та найпоширенішим типом музеїв є краєзнавчий. Такі музеї здебільшого є в кожному місті, яке зберігає частинку історії та ділиться нею з туристами. Найважливішою особливістю краєзнавчих музеїв є збір первинних матеріалів і оригінальних документів, тобто пам'яток, безпосередньо пов'язаних з природним розвитком та суспільним життям людини рідної країни.

Краєзнавчі музеї є музеями комплексного профілю. Експозиція краєзнавчих музеїв через комплексне відображення історії, природи, культури певного регіону чи краю сприяє формуванню духу патріотизму, розширенню світогляду, пізнавальних інтересів і освіченості відвідувачів. Це власне і є свідченням того, що краєзнавчі музеї як об'єкти туристичної діяльності, привабливі та володіють унікальними культурно-пізнавальними ресурсами, тобто вони є однією зі складових вітчизняного туризму [1, с. 155].

Таким чином, краєзнавчий музей – це музей комплексного профілю, діяльність якого пов'язується кількома науковими галузями знань, дисциплінами чи напрямками мистецтва, та спрямована на документування процесів суспільного та природного розвитку певного регіону в їх цілісності і різноманітті [2, с. 30].

До основних функцій краєзнавчих музеїв відносять:

1) документування, тобто доведення різноманітних фактів, подій і явищ, що відбуваються в природі та суспільстві через музейні колекції,

2) освітньо-просвітницька, тобто використання інформаційних можливостей музейних колекцій для задоволення пізнавальних і культурних потреб суспільства.

3) комунікація – обмін інформацією за допомогою інтерпретаційного експонування реальних об'єктів.

Кожен музейний експонат є автентичним і здатний відобразити специфічні характеристики того середовища та часу, а також природних умов, у яких він був знайдений [3, с. 55].

У свою чергу, туризм – це невід'ємна частина життя людей. Цей складний, високоприбутковий міждисциплінарний комплекс є одним із основних секторів світової економіки, який допомагає забезпечити високий рівень зайнятості, соціального добробуту та якості життя, а також економічну єдність і культурне розмаїття країн і регіонів світу.

Музеї здійснюють формування міського соціокультурного простору, з яким знайомиться турист. Вони є об'єктами туристського показу та формують враження та інтерес у туриста до конкретного регіону.

Одне із стратегічних завдань сучасних краєзнавчих музеїв – перетворення їх на туристичну компанію з орієнтацією на ринкову модель обслуговування. Зважаючи на соціально-економічні зміни, сучасний краєзнавчий музей більше не може залишатися ізольованою академічною установою.

Світовий досвід свідчить про значну роль і значення краєзнавчих музеїв у розвитку туризму. Так, у зарубіжних країнах музеї давно стали частиною національної економіки та засобом залучення іноземних туристів. Провідні краєзнавчі музеї світу в умовах розвитку культурного туризму переходять від моделі соціального обслуговування до моделі ринкового обслуговування. Вони стають місцями дозвілля, освіти та культурного збагачення. У цьому контексті, цікавим є досвід Сполучених Штатів Америки, де музеї, у тому числі краєзнавчі, давно перетворилися на не лише культурно-освітні установи, але й на важливу складову економіки країни.

Країни-лідери туристичного ринку вважають, що краєзнавчі музеї є важливими чинниками соціально-економічного зростання, факторами формування конкурентоспроможності держави в сучасному глобалізованому світі. У том ж США музеї, у тому числі краєзнавчі, є найбільш відвідуваними місцями, куди приходить більше відвідувачів аніж в парки розваг, на великі спортивні змагання, тощо [4. с. 229–230].

Партнерство краєзнавчих музеїв та сфери туризму сприяє тому, що туризм досягає мети отримання прибутку та розширення переліку послуг, а відповідний музей при цьому отримує більше відвідувачів та удосконалює методи роботи. Музеї і туризм доповнюють одне одного, а співпраця між ними сприяє взаємовигідному використанню туристичного потенціалу краю та перетворюється на важливе джерело туристичних потоків у багатьох містах, адже музейні заходи стають цікавими туристичними продуктами для потенційних споживачів.

Таким чином, сьогодні краєзнавчі музеї можуть запропонувати туристові безліч матеріальних та нематеріальних продуктів. Це стаціонарна експозиція та тимчасові виставки, різноманітні екскурсії, лекції, абонементи, події, сувеніри, каталоги та багато іншого. Однак посилення співробітництва краєзнавчих музеїв, готовність брати участь у розробці турконцепцій, колаборація з іншими музеями дозволить досягти кращих економічних результатів їхньої діяльності.

Література:

1. Водяник Л.Ю. Краєзнавчі музеї України та їх залучення до туристичної діяльності. *Географія та туризм*. 2012. Вип. 20. С. 152–157.
2. Любіцева О.О., Шпарага Т.І. Музейний туризм : навчальний посібник. Київ, 2021. 150 с.
3. Карпюк З.К., Антипюк О.В., Качаровський Р.Є. Історико-культурний потенціал музейної мережі у розвитку туристично-рекреаційного комплексу Волинської області. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія : Географія*. 2021. № 3/4 (80/81). С. 55–64.
4. Романуха О.М. Розвиток музейної справи як фактор активізації міжнародного туризму в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 2(1). С. 227–231.